

άνοδος

το φροντιστήριο των επιτυχιών

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Θέμα Α

A1.

Στο Κείμενο 1 παρουσιάζονται οι πολυεπίπεδοι λόγοι έξαρσης της υπογεννητικότητας. Ειδικότερα, το υψηλό κόστος διαβίωσης, η εργασιακή ανασφάλεια, η απουσία κρατικής πρόνοιας και η δυσκολία συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, κυρίως για τις γυναίκες, δυσχεραίνουν τη δημιουργία οικογένειας. Παράλληλα, στη σημερινή «εποχή πολυκρίσης», τα ψηφιακά μέσα έχουν επιφέρει αλλαγές και υπαρξιακά αδιέξοδα, ιδιαίτερα στους νέους. Πρότυπα, αξίες ανθρώπινες σχέσεις έχουν διαβρωθεί και αποδυναμωθεί, με επακόλουθη κατάληξη την αποξένωση. Έτσι, πολλοί νέοι αποφεύγουν ή καθυστερούν τη δημιουργία οικογένειας και την τεκνοποίηση.

Θέμα Β

B1.

- 1: β
- 2: β
- 3: α
- 4: α
- 5: α

B2.

α.

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1, ως αίτιο της «πρόσφατης δημογραφικής κατάρρευσης» παρουσιάζεται και η χρήση των smartphones, η οποία αλλάζει τον

τρόπο αλληλεπίδρασης των νέων. Αποτελέσματά της, τόσο η καλλιέργεια μη ρεαλιστικών προτύπων και, κατ' επέκταση, η διαμόρφωση μη ρεαλιστικών προσδοκιών, με συνέπεια την έξαρση της μοναξιάς και της κοινωνικής απομόνωσης. Επιπλέον, αναδύεται ένα «ιδεολογικό χάσμα» μεταξύ των νέων ανδρών και γυναικών, ιδιαίτερα όσων δεν διαθέτουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Με τη χρήση του αιτίου-αποτελέσματος, η συντάκτρια φέρνει στο προσκήνιο τη σύνδεση της χρήσης των smartphones με την πρόσφατη δημογραφική κατάρρευση, την ανάδειξη της αρνητικής επίδρασης της ψηφιακής τεχνολογίας στις ανθρώπινες σχέσεις και στη συνακόλουθη έξαρση του φαινομένου της μοναξιάς. Με την επιχειρηματολογία της καθιστά σαφή την «ευθύνη» των smartphones, τις συνέπειες της κατάχρησής τους, ώστε, παραθέτοντας σαφείς και τεκμηριωμένες απόψεις, να πείσει τον αναγνώστη για την ορθότητα της θέσης της.

β.

Γιατί: αιτιολόγηση. Η συντάκτρια αιτιολογεί τη θέση που έχει εκφράσει προηγουμένως, σύμφωνα με την οποία ούτε τα γεράματα είναι αποκλειστικά συντηρητικά, ούτε τα νιάτα πάντα προοδευτικά. Επιχειρηματολογεί τονίζοντας ότι υπάρχουν και συντηρητικοί νέοι που δεν ανταποκρίνονται στο πρότυπο του ασυμβίβαστου και του καινοτόμου, όπως και «γέροντες ριζοσπαστικοί», ρηξικέλευθοι, που σπάνε το στερεότυπο του συντηρητισμού και των συμβιβασμών της τρίτης ηλικίας. Με τον τρόπο αυτό, διασαφηνίζει και ενισχύει τη θέση της ότι τελικά, παρά το ότι υπάρχουν διακριτά χαρακτηριστικά, η ηλικία δεν είναι ο μοναδικός παράγοντας που καθορίζει τη συμπεριφορά ή την κοσμοθεωρία κάποιου. Συνεπώς, προσδίδει στην άποψή της μεγαλύτερη πειστικότητα.

λοιπόν: συμπέρασμα. Η συντάκτρια συμπεραίνει ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των γενεών, ότι υπάρχουν στοιχεία που χαρακτηρίζουν και διαφοροποιούν την κάθε ηλικιακή ομάδα. Και κάτι τέτοιο το παρουσιάζει ως θεμιτό και απαραίτητο για τις κοινωνίες, οι οποίες έχουν ανάγκη τόσο την καινοτόμο διάθεση των νέων όσο και τη σύνεση της τρίτης ηλικίας, με την κάθε γενιά να αποτελεί ανασχετικό παράγοντα στην υπερβολή της άλλης, διατηρώντας την απαραίτητη ισορροπία και αποτρέποντας τις ακρότητες.

β3.

Ασύνδετο σχήμα: Παρουσιάζονται με πυκνό ύφος, ελλειπτικό λόγο, προφορικότητα, τα χαρακτηριστικά της νιότης, δηλαδή η επαναστατικότητα, το νεωτεριστικό πνεύμα, η απαίτηση για ριζικές λύσεις και η απόρριψη των συμβιβασμών. Με το ασύνδετο σχήμα, αποδίδονται με ένταση, γοργό, κοφτό και ασθματικό ύφος τα γνωρίσματα των νέων διεγείροντας συναισθηματικά τον αναγνώστη.

Α' πληθυντικό πρόσωπο: Με την χρήση του α' πληθυντικού προσώπου ο συντάκτης εντάσσει τον εαυτό του στο σύνολο των ανθρώπων στους οποίους αφορούν τα γνωρίσματα των δύο γενεών. Έτσι προσδίδεται συλλογικότητα, καθολικότητα και συνυπευθυνότητα, γεφυρώνεται η απόσταση μεταξύ πομπού και δέκτη, καθώς

πρόκειται για ένα θέμα που σχετίζεται με όλες τις ηλικιακές κατηγορίες, ενώ παράλληλα, το ύφος καθίσταται άμεσο και οικείο.

Συνοπδήλωση/μεταφορά: Μέσω της μεταφοράς αποδίδεται με ζωντανό και παραστατικό τρόπο η τάση των νέων να επιθυμούν διακαώς την αλλαγή και την πρόοδο. Με τον τρόπο αυτό, διεγείρεται το ενδιαφέρον, το συναίσθημα και ο προβληματισμός του αναγνώστη.

Θέμα Γ

Γ1.

Το ποιητικό υποκείμενο προτρέπει τον αναγνώστη/την αναγνώστρια:

- να αντισταθεί στη θλίψη και τον καημό
- να αγωνιστεί
- να διεκδικήσει τη χαρά
- να ξεπεράσει τις πίκρες
- να γευτεί τη γλύκα της ζωής
- να διεκδικήσει την ανεμελιά
- να εκτιμήσει τον εαυτό του
- να χαρεί όσα τον ικανοποιούν
- να απελευθερωθεί από περιορισμούς και καταναγκασμούς
- να λυτρωθεί ψυχικά και να ζήσει με ένταση
- να «βγει στον κόσμο», να επιδιώξει την εξωστρέφεια
- να αποκτήσει αυτοπεποίθηση και τόλμη

Ενδεικτικοί κειμενικοί δείκτες:

- Μεταφορά (πέταξε το μαράζι στα σκουπίδια)
- Β' ενικό πρόσωπο (να χαρής, να νιώσης)
- Επανάληψη του «πρέπει» (δεοντική τροπικότητα που δηλώνει αναγκαιότητα)
- Προστακτική (Χτύπα, πέταξε)
- Παρομοίωση (σαν βλύσμα)
- Προτρεπτική υποτακτική (να στολιστείς)
- Εικόνα (να στολιστείς με αχάτη)
- Αντίθεση (Κι όχι να πίνης ξύδι [...] Τώρα σου πρέπει μέλι)
- Μικροπερίοδος λόγος (Αρκεί. Έβγα στο δρόμο)

Ενδεικτική προσωπική άποψη:

Οφείλω να παραδεχτώ πως το κάλεσμα του ποιητικού υποκειμένου λειτουργεί εμπυχωτικά για εμένα. Η ζωή αξίζει μόνο όταν τη βιώνουμε με τόλμη, ελευθερία, χαρά και αυθεντικότητα. Δεν πρέπει να υποκύπτουμε σε σκοπέλους όπως η θλίψη, ο καθωσπρεπισμός, οι αναστολές, αλλά, με υψωμένο παράστημα, να χαράζουμε οι ίδιοι την προσωπική μας πορεία.

Θέμα Δ

Δ1.

Τίτλος: Γεφυρώνουμε το χάσμα .... αποδιώχνουμε τη μοναξιά!

Α΄ ζητούμενο:

- Αλόγιστη χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης – τεχνολογία - εικονική και επιφανειακή πραγματικότητα – ψηφιακός εθισμός – εσωστρέφεια – αδυναμία καλλιέργειας διαπροσωπικών σχέσεων στην πραγματική ζωή.
- Οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες:
Ατομικισμός – ανταγωνισμός - υλικός ευδαιμονισμός - καταναλωτισμός- απουσία ελεύθερου χρόνου - γρήγοροι ρυθμοί ζωής - εντατικοποίηση εργασίας - κοινωνικός κομφορμισμός - αλλοτρίωση - αποξένωση - κοινωνική αδιαφορία – κοινωνική παθογένεια.
- Ψυχολογικά και ηθικά αίτια:
Κρίση θεσμών και αξιών - αμφισβήτηση παράδοσης - χάσμα γενεών - έλλειψη επικοινωνίας - κρίση θεσμού οικογένειας – εσωστρέφεια – άγχος - ανασφάλεια - απώλεια ενσυναίσθησης – καχυποψία - ψυχική και συναισθηματική απανθρωποποίηση.
- Στερεότυπα, ηλικιακός ρατσισμός, περιθωριοποίηση.

Β΄ ζητούμενο

- Προσπάθεια, από πλευράς των νέων κυρίως, για αναθέρμανση και επανασύνδεση με το παραδοσιακό μοντέλο οικογένειας που περιλαμβάνει και τους ηλικιωμένους.
- Καλλιέργεια ενσυναίσθησης, ανθρωπιάς, αυτογνωσία, ενδοσκόπηση των νέων για αποδοχή του εαυτού τους και κατ' επέκταση των μεγαλύτερων, κατανόηση των αναγκών των ηλικιωμένων, απελευθέρωση από στερεότυπα που διευρύνουν την απόσταση από την τρίτη ηλικία, καλλιέργεια ανιδιοτελούς προσφοράς, αγάπης και κάλυψης του συναισθηματικού κενού που βιώνουν οι δύο γενιές.
- Πρωτοβουλίες- συνεργασία νέων με άτομα τρίτης ηλικίας μέσω κοινωνικών δομών (ΚΑΠΗ, οίκων ευγηρίας), προγραμμάτων της πολιτείας και τοπικών συλλόγων.
- Συνεργασία σχολείων με δομές φροντίδας ηλικιωμένων και οργάνωση κοινών δράσεων.
- Εθελοντική συμμετοχή σε ομάδες για κατ' οίκον επισκέψεις σε ηλικιωμένους με προβλήματα υγείας, σε νοσοκομεία και δομές ηλικιωμένων.
- Συμμετοχή σε ομάδες ανάγνωσης βιβλίων, θεατρικών δρωμένων, παραδοσιακών χορών, εικαστικών.

- Συνοδεία ηλικιωμένων σε αρχαιολογικούς και θρησκευτικούς χώρους, σε περιπάτους στη φύση- περιηγήσεις.
- Διάλογος, ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών.

ἀνθρώπος